

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zuzana Hájková, 349275

(6066 znaků)

Charles Leadbeater: Education innovations in the slums¹

Charles Leadbeater

Charles Leadbeater je anglický teoretik a spisovatel. Zviditelnil se například jako osobní poradce Tonyho Blaira, nebo spoluautor populárních příběhů o Bridget Jonesové. V současné době působí jako nezávislý manažer pro zdokonalování a inovaci strategií. Zaměstnávají jej jak obyčejné firmy, tak vlády států po celém světě. Jeho publikace jsou ceněny zejména pro věcné a kritické otázky, které v nich pokládá. Přispívá také do odborných periodik, např. Financial Times.²

Přednáška: Education innovations in the slums

Přednáška Education innovations in the slums se konala v dubnu roku 2010 v Londýně a Leadbeater se v ní zabýval fungováním a budoucností vzdělávacích systémů ve světě.

V úvodu výkladu Charles Leadbeater volně navazuje na předchozího řečníka programu, Briana Coxe z CERNu, a dostává se tak ke krátké polemice o tom, zda a jak je člověk při jakémkoliv získávání nových informací ovlivněn východiskem a předpoklady, se kterými k bádání přistupuje. V takovém případě má podle něj na člověka větší vliv již samotné kladení otázky, než-li zjištěná odpověď. Tento prvek je charakteristický pro celou Leadbeaterovu práci a lze se s ním setkat v jeho teoretických dílech, kde se často uchyluje k otázkám, jejichž primárním účelem není pobízet k hledání odpovědi, ale upozornit na podstatu a opomíjené součásti řešeného problému.³

Na úvod věnovaný získávání informací navazuje i první část výkladu, kde se řečník pouští do popisu problémů, které přináší současný systém vzdělávání ve světě. Tato úskalí tradičních postupů jsou demonstrována na extrémních příkladech, mezi něž patří školství v rozvojových zemích a

¹ LEADBEATER, Ch.. *Education innovations in the slums*. 2010. Londýn, UK. Přednáška. Dostupné z WWW <http://www.ted.com/talks/charles_leadbeater_on_education.html#>.

² Biografické údaje převzaty z osobních www stránek Charlese Leadbeatera. Dostupné z WWW <<http://www.charlesleadbeater.net/about-me/about-me.aspx>>.

³ Z Leadbeaterova profilu na stránkách TED. Dostupné z WWW <http://www.ted.com/speakers/charles_leadbeater.html>.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

chudých částech světa. Leadbeader vypráví o místech, která na svých cestách navštívil a lidech, které tam potkal. Shodným rysem těchto příběhů je, že jde o nejchudší a nejproblémovější místa na světě, kde všeobecná situace zdaleka netroskotá pouze na školství. Konkrétně se pak jedná zejména o mladé lidi, kterým se kvůli zavedenému nefunkčnímu systému vzdělání nedostalo vůbec nebo jen v mizivé kvalitě.

Vzdělávací strategie „push and pull“

Jádro celé problematiky popisuje Charles Leadbeader jako rozpor dvou strategií, které nazývá „push and pull“⁴, neboli tlačit a táhnout. Tradiční školství podle něj využívá princip push, kdy jsou na žáky a studenty kladeny nároky v podobě školní docházky, testů, domácích úkolů a tak dále. Je potom v zájmu každého, zda bude tyto požadavky plnit nebo ne. Člověk, který ve vzdělání vidí reálnou perspektivu a základ do života, je ochoten vyvinout dostatečnou iniciativu, aby nároky školy splnil. Toto je ale bohužel příklad rozvinutých pokrokových společností, ve kterých je důležitost vzdělání vštěpována dětem od malička.

V rozvojových částech světa děti vyrůstají ve velké chudobě, kde se od narození setkávají pouze s hladem, drogami, špatnou zdravotní péčí a dalšími existenčními problémy. Tyto děti jsou zvyklé žít tzv. ze dne na den a přirozeně jim díky tomu chybí perspektiva do budoucnosti i obecný respekt k vzdělanosti. To je podle Leadbeadra řešitelné zavedením strategie „pull“, kdy je výuka koncipována tak, aby potenciální studenty zaujala a k vzdělání je doslova přitáhla. Zde se opět vrací k úvodu přednášky, když míní, že pro tyto problematické studenty je schůdnější a mnohem prospěšnější, kladou-li otázky oni sami. Vyzdvihuje zde několik konkrétních projektů, které si kladly za cíl zaujmou potenciální posluchače a následně využít tohoto zájmu k předání informací.

Z praktického hlediska poté Charles Leadbeader navrhuje podobu, jakou by měl budoucí vzdělávací systém mít. Ačkoliv se velmi slibně jeví zavedení jakéhosi celosvětového franšizového řetězce vzdělávacích center, přiklání se spíše k systému „čínské restaurace“. Takový systém by měl fungovat na společných principech, ale konkrétní podoba programu by měla být upravena úměrně místním podmínkám a dispozicím.

S přihlédnutím k velikosti a finanční i časové náročnosti realizace takového projektu Leadbeader uzavírá celou přednášku apelem, ve kterém se vyjadřuje k naléhavé nutnosti tento problém neprodleně řešit.

Recenze

⁴ citováno z přednášky (od 7:40); dostupné z WWW
<http://www.ted.com/talks/charles_leadbeater_on_education.html>.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Charles Leadbeader se ukazuje jako zkušený a kvalitní řečník. Přednášené téma se pohybuje na hranici několika oborů – zejména pedagogiky, sociologie a politologie. I pro laického diváka je však obsah výkladu prezentován poutavě, srozumitelně a navzdory povaze tématu se v řeči objevují i odlehčené momenty, které ovšem nijak nedevalvují závažnost problému. Po celou dobu přednášky je patrný kontakt mluvčího s publikem, které, ač není přímo vtahováno do dění na scéně (nepř. otázkami, diskuzí), zřetelně reaguje. Výklad je navíc doplněn prezentací, která je střídá a zcela přiměřená dvacetiminutovému rozsahu celé řeči. Vizualizuje divákům hlavní otázky a myšlenky programu a obsahuje též doprovodné fotografie. Na těch je patrná jistá amatérskost fotografa a vytvářejí tak dojem, že je pořídil sám Leadbeader, což ještě více přispívá k jeho propojení s publikem.

Závěr

Obsah přednášky přináší podnětné otázky, zajímavé postřehy a navíc i snahu o návrh řešení problému. V mnoha ohledech samozřejmě nezbývá než s Charlesem Leadbederem souhlasit. Po zamyšlení nad řešenou problematikou však neshledávám navrhovaná východiska tak inovativní, jako se z Leadbeaderovy prezentace zdají. Je snad strategie pull něčím jiným než Komenského „škola hrou“⁵? Také řešení, které by podle autora mělo být realizováno v celosvětovém měřítku, může na některého diváka působit víc efektně než-li efektivně.

⁵

KOMENSKÝ, J. A.. *Didactica magna*. 1657, **čechy**.